

Največ dan jutraj, tudi ob nedeljah in praznikih. — Uredništvo: Vica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. — Lastnik konsorcijska lista „Edinosti“. — Tisk tiskarne „Edinosti“. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57. — Naročnina znaša: Za celo leto K 40.—, pol leta K 20.—, tri mesece K 10.—, za nedeljsko izdajo za celo leto K 8.—, pol leta K 4.— Posamezna številka v Trstu in okolici: 10 vinarjev.

# EDINOST

Posamezne številke zastarele 20 vln. Oglasi trgovcev in obrtnikov manj po 10 vln; osmrtnice, zahvale, posmrtnice, vabila, oglasi denarnih zavodov manj po 30 vln; oglasi v tekstu lista do pet vrst K 20.—; vsaka nadaljna vrsta K 2.—. Malo oglasi po 6 vln. Beseda, najmanj pa 60 vln. Oglase sprejema inšerati oddelček „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. — Plačila se izključno le upravi „Edinosti“. — Uprava in inšerati oddelček se nahajata v ulici sv. Frančiška št. 20. Poštahranilni račun št. 311.652. — Posamezna številka izven Trsta in okolice: 12 vinarjev.

## Avstro-ogrška mirovna ponudba.

Avstro-ogrška vlada vabi voljujoče se države na zaupen, neobvezen porazgovor o temeljnih načelih mirovnega sklepa v kakem kraju nevtralnega inozemstva.

DUNAJ, 14. (Kor.) Uradno se razglasa: Objektivno, vestno presojanje razmer vojnojočih se držav ne da več dvomiti, da vsi narodi, pa naj se bore na katerikoli strani, hrepene po skorajšnjem koncu krave borbe. Vkljub tej naravni in umiljivi želji po miru pa se doslej ni posrečilo, ustvariti onih predpogojev, ki bi mogli mirovno stremženja približati njihovu uredničenju ter premostiti prepad, ki še loči voljujoče se države med seboj. Zato je treba preudariti učinkovita sredstva in pota, s katerimi bi se odgovornim činiteljem vseh dežela mogla nuditi priložnost, da presodijo sedaj obstoječe možnosti sporazuma.

Prvi korak, ki ga je storila Avstro-Ogrska, sporazumno s svojimi zavezniki v svrhu doseganja miru 12. decembra 1916. leta, ni dovedel do pričakovanega miru. Vzroki za to so bili pač v tedanjih razmerah. Da bi obranjale vedno pojemajočo bojažljivost svojih narodov, so zavezne vlade do onega časa z vsemi sredstvi zatirale venko razpravo o mirovni nadi, in tako je prišlo, da tla za mirno sporazumljenje niso bila primerno pripravljena. Nedostajalo je naravnega prehoda od spredivnega vojnega hujkanja k spravljivosti.

Bilo bi na napačno, če bi se mislilo, da je naša tedanja mirovni korak ostal popolnoma brez uspeha. Njegovi sadovi obstoječe ravno v onem nepretrjenem pojavu, da mirovno vprašanje odleži ni več izginilo z dnevnega reda, in dasiravno so to zadetne razprave, ki so se vršile pred sodiščem javnosti, obenem dokaz o nemalen nasprotju, ki se danes veže med seboj se boreče vladi v njihovih nazorih o mirovni pogodbi, se je vendar ustvarilo ozračje, ki se izključuje več razprave mirovnega vprašanja. Brez pretirane optimizma se more iz izjav odgovornih državljkov ugotoviti vsaj toliko, da volja za doseg sporazuma in odločitev vojne ne samo izključuje s silo orožja začenja polagoma pridirati tudi pri zaveznih državah, izjemni nekatere izjeme zasledjenih vojnih hujkanj, katerih pa ni poudarjati. C. in kr. vlada si je svesta, da se po globokih pretresih, ki so jih v življenju narodov povzročili ugonabljajoči učinki svetovne vojne, omajani svetovni red ne da zopet vzpostaviti z enim mahom. Težavna in dolgotrajna je pot, ki vodi do vzpostavitve mirnih odnosov med narodi, katere sta ločila sovraštvo in razgorčeneje. Vendar pa je naša dolžnost, da nastopimo to pot, pot pogajanja, in če so tudi še danes taki odgovorni činitelji, ki hočejo nasprotne poraziti vojski in mu nariniti nasprotnikovo mnenje, vendar ne more biti več dvoma, da bi ta cilj — recimo, da bi bil sploh dosegljiv — imel za predpogoj nadaljno kravito in dolgotrajno borbo. Za vse evropske države in narode usodnih posledic take politike pa bi tudi poznejši zamogiv mir ne mogel več popraviti. Samo mir, ki bi mogel danes se še razhajajoče nazore nasprotnikov poravnati na pravičen način, bi bil mir, kakor si ga žele vsi narodi.

V tej zavesti in neprestano si prizadevajo, da bi delovala v prid miru, prihaja avstro-ogrška monarhija ponovno s pobudo, da bi se dosegel neposreden razgovor med vlastimi, ki si stoji sovražni nasproti. Resna mirovna volja širokih ljudskih slojev vseh po vojni prizadetih držav, neustojljivo zblizanje v posameznih spornih vprašanjih ter splošno spravljivostne oči, kakor se zdi, c. in kr. vladi nekako jamstvo, da bi v prid miru storjen ponoven korak, ki se oziira tudi na izkušnje, pridobljene doslej na tem polju, mogel v sedanjem trenutku nuditi možnost uspeha.

Avstro-ogrška vlada je zato sklenila, navesti vse voljujoče države, prijatelja in sovražnika, na pot, ki jo smatra ona za hodno, ter jim predlagati, da s prosto izmenjavo mnenj pretehtajo, ali so podani oni predpogoji, na podlagi katerih bi se skorajšen pričetek mirovnih pogajanj zdel dosegel.

V ta namen je c. in kr. vlada danes objavila vse voljujoče se države k zaupnemu in neobveznemu porazgovoru v kakem kraju nevtralnega inozemstva ter naslovila nanje v tem smislu sestavljeno noto.

S posebno noto se je ta korak naznanil sv. stolici in se je pri tem apeliralo na papežovo zanimanje za mir. Nadalje se tudi vlade nevtralnih držav obvestile o demarših.

Neprestani tesni sporazumi, ki vlada med štirimi zveznimi vlastmi, nudi poročilo za to, da se bodo zavezniški Avstro-Ogrske, katerim je v enaki meri namenjen predlog, strinjali z navedenimi razviti v not.

Nota se glasi: Mirovna ponudba, ki so jo četvero-zvezne vlade 12. decembra leta 1916. naslovile na svoje nasprotnike in ki niso nikdar opustile nje spravljive misli, pomenja vključno odklonitvi, na katero je navedena, važen odsek v zgodovini te vojne. V razliko od prvega prvemu pokretu

mirovno letu je — od tega trenutka dalje — mirovno vprašanje stalo v središču evropske, da, svetovne razprave in jo je zanimalo in obvladovalo v vedno naraščajoči meri. Po vrsti so skoraj vse voljujoče se države vedno izpregovorile k mirovnemu vprašanju, njegovim predpogojem in pogojem. Smer razvoja teh razmotiranih pa ni bila enotna in stalna; osnovna stališča so se menjavala pod vplivom vojaškega in političnega položaja, in do resničnega, praktično uporabnega splošnega uspeha vsaj doslej ni dovedla. Vendar pa se more, neodvisno od vseh teh kolebanj, ugotovljati, da se je splošno skrbila razdalja med obojestranskimi navedenimi, da se vključno neustojljivo nadaljnemu obstoju doslej nepremostljivih nasprotij, kaže deloma popuščanje marsikaterih najskrajnejših konkretnih vojnih ciljev in neko soglasje glavnih načel svetovnega miru.

V obeh taborih se v širokih prebivaljskih slojih brezdvomno opaža naraščanje volje za mir in sporazum. Tudi primerjanje svoječasnega sprejema četvero-zveznega mirovnega predloga pri njenih nasprotnikih s poznejšimi izjavami odgovornih državljkov, kakor tudi neodgovornih, toda politično nikakor brezvplivnih oseb potrjuje ta vtisk.

Dočim so se na primer še v odgovoru zaveznikov predsedniku Wilsonu stavile zahteve, ki so bile usmerjene na razkosaanje Avstro-Ogrske, na zmanjšanje in dalekosežno notranjo preoblikovanje nemške države ter na uničenje evropskega poselstvenega stanja Turčije, so se te zahteve, katerih uresničenje bi imelo za predpogoj poražajočo zmago, pozneje v marsikaterih uradnih izjavah ententnih ublažile ali pa deloma opustile.

Tako je v neki, nekako pred enim letom v angleški dolnji zbornici podani izjavi minister Balfour izrečno priznal, da mora Avstro-Ogrska sama rešiti svoja notranja vprašanja, in da nihče ne more od zunaj nalagati ustave Nemčiji. Minister Lloyd George je izjavil ob začetku letošnjega leta, da ne spada med zavezniške cilje, da bi se Avstrija razdelila, da bi se turška država opredela evropskih pokrajin in Nemčija preobnovila v svoji notranjosti. Za značilno se more tudi smatrati, da je minister Balfour meseca decembra leta 1917 odločno zavrnil mnenje, da bi se bila angleška politika kdaj zavzemala za ustanovitev samostojne države iz razvalin porenskega okrožja Nemčije. Izjave osrednjih vlasti ne dopuščajo dvoma, da bojujoče je obrambni boj za nedotakljivost in varnost svojega ozemlja. Veliko izrazitejše, kot na polju konkretnih vojnih ciljev, pa je zblizanje nazorov glede onih smernic, na katerih naj bi se sklenil mir in zgradi bodoči evropski in svetovni red.

Predsednik Wilson je v tej smeri v svojih govorih 12. februarja in 4. julija t. l. izrekel načela, ki pri zaveznikih niso našli niti enega ugovora in katerih dalekosežna uporaba bi tudi na strani četvero-zveznih držav najbrž ne nahajala prigovorov, pod pogojem, da bi bila ta uporaba splošna in združljiva z življenjskimi koristmi dotičnih držav. Vsekakor je treba pomisliti, da ne zadostuje soglasje v splošnih načelih, temveč da gre še nadalje za to, da se doseže sporazum glede njih razlage in uporabe pri posameznih konkretnih vojnih in mirovni vprašanjih.

Za nezavzetega opazovalca ne more biti dvoma, da se je v vojničih se državah brez izjeme silno okrepila želja po sporazumu, da si vedno bolj kriči pot prepiranja, da mora nadaljevanje krave borbe Evropo izpremeniti v razvaline in je tako izpremeniti, da bi bil njen razvoj onemogočen za desetletja, ne da bi obstajalo jamstvo, da bi se s tem dosegla ona odločitev z orožjem po kateri se je z obeh strani stremelo štiri leta, polna ogromnih žrtv, trpljenja in naporov.

Na kak način in po kateri poti pa se more napotiti sporazum in končno doseči? Ali obstoji resno upanje, da se z nadaljevanjem razpravljanja o mirovnem vprašanju na dosedani način dospe do tega cilja?

Nimamo poguma, da bi potrdili ta vprašanja. Razprava od onega javnega odra do drugega, kakor se je vršila doslej med državniški raznih dežela, je bila pravzaprav le vrsta samogovorov. Nedostajajo ji neposrednost.

Govori in odgovori si niso odgovarjali; govorniki so govorili drug mimo drugega. Na drugi strani pa so javnosti in tla, na katerih so se vršile te razprave, jemala možnost plodonosnega napredovanja. Pri vseh javnih izjavah je vrste se uporabljala oblika govorjenja, ki računa z učinkovanjem na veliko razdaljo in na mase. S tem se pa doseže — zavestno ali nezavestno — navzkrižje z nasprotnimi navedenimi, se ustvarjajo nesporazumjenja, ki se ukoreninjujejo in se ne morejo odstraniti, ter se tako otežuje priložnost, preprosta izmenjava mnenj.

Vsaka izjava vodilnih državljkov, kakor hitro je bila podana in preden mo-

rejo odgovoriti nanjo pristojni činitelji nasprotni strani, postaja predmet strasne ali pretiravajoče razprave neodgovornih elementov. Toda tudi odgovornim državljkom samim daje skrb, da bi koristi voljanja ogrozili z neugodnim vplivanjem na razpoloženje v domovini in izdali predčasno svoje lastne zadnje namene, povod, da govore z večjim pondarkom in neomajno ozirajo na skrajnih stališčih.

Ako naj bi se torej poizkusil preudarček, ali so podani temelji za sporazum, ki bi mogel odvrniti katastrofo samonoričnega nadaljevanja boja, bi bilo pač treba izbrati drug način, ki bi omogočil neposredno ustnem porazgovor med zastopniki vlad in samo med njimi.

Predmet takega porazgovora in medsebojnega razjasnila bi morali tvoriti ravno tako nasprotujoči si navedeni posameznih voljujočih se držav, kakor tudi splošna načela, ki naj bi miru in bodočemu odnosu držav med seboj rabili za podlago, in o katerih se predvsem more poizkusiti sporazum z upanjem, da doseže uspeh.

Kakor hitro bi e dosegel sporazum o temeljnih načelih, bi se moralo tokom porazgovorov poizkusiti, uporabljati jih za posamezna mirovna vprašanja in tako doseči njih rešitev. Upali bi, da ne bo na nobeni strani voljujočih se držav pomisleka proti taki izmenjavi mnenj. Vojna dejanja bi se ne prekinila. Porazgovori bi se nadaljevali tako daleč, do koder bi jih udeležniki smatrali za uspeh obetajoča. Za zastopane države bi iz stvari ne mogla izvirati nikakršna škoda. Ne da bi škodovala, ki taka izmenjava mnenj mogla le koristiti mirovni stvari. Kar se privklat ne posreči, se more ponoviti, in je morda vsaj že pripomoglo k razjasnitvi nazorov.

Cele gore starih nesporazumljenj bi se dalo odpraviti, mnogo novih spoznanj bi moglo podreti, potekle bi reke zadrževane človekoljubnosti, v katerih toploti bi obstajalo vse bistveno, dočim bi izginila marsikatera nasprotja, katerim so danes še pripisuje prekomeren pomen.

Po našem prepričanju so vse voljujoče se države dolžne človeštvu, da skupno preiskavajo, ali ni sedaj, po toliko letih žrtv polnega, vendar pa neodločnega boja, mogoče, končati strahovito borbo. C. in kr. vlada bi torej predlagala vsem voljujočim se državam, da bi k zaupnemu in neobveznemu porazgovoru o temeljnih načelih mirovnega sklepa v kakem kraju nevtralnega inozemstva in v bližnjem času, o čemer bi se bilo še treba dogovoriti, odposlale odposlanke, ki bi imeli nalogo, da si povedo med seboj nazore svojih vlad o onih načelih, da sprejmejo podobna sporočila ter si izprošijo in podajo odziva in prostodušna pojasnila o vseh onih točkah, ki jih je treba opredeliti. C. in kr. vlada naproša . . . vlado, da s prijaznim posredovanjem Vaše ekscelence sporoči to obvestilo . . .

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da bi se vsled tega vladinega koraka sestala poslanska zbornica šele 15. oktobra.

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da bi se vsled tega vladinega koraka sestala poslanska zbornica šele 15. oktobra.

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da bi se vsled tega vladinega koraka sestala poslanska zbornica šele 15. oktobra.

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da bi se vsled tega vladinega koraka sestala poslanska zbornica šele 15. oktobra.

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da bi se vsled tega vladinega koraka sestala poslanska zbornica šele 15. oktobra.

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da bi se vsled tega vladinega koraka sestala poslanska zbornica šele 15. oktobra.

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da bi se vsled tega vladinega koraka sestala poslanska zbornica šele 15. oktobra.

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da bi se vsled tega vladinega koraka sestala poslanska zbornica šele 15. oktobra.

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da bi se vsled tega vladinega koraka sestala poslanska zbornica šele 15. oktobra.

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da bi se vsled tega vladinega koraka sestala poslanska zbornica šele 15. oktobra.

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da bi se vsled tega vladinega koraka sestala poslanska zbornica šele 15. oktobra.

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da bi se vsled tega vladinega koraka sestala poslanska zbornica šele 15. oktobra.

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da bi se vsled tega vladinega koraka sestala poslanska zbornica šele 15. oktobra.

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da bi se vsled tega vladinega koraka sestala poslanska zbornica šele 15. oktobra.

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da bi se vsled tega vladinega koraka sestala poslanska zbornica šele 15. oktobra.

DUNAJ, 14. (Izv.) Vest, da je povabil grof Burian voljujoče se države, naj prekomogoče odpošljejo zastopnike v kako nevtralnemu državo, kjer bi se vršila neobvezna in zaupna mirovna pogajanja, se je ob 6. zvečer razširila z največjo naglico po mestu in je dospela tudi takoj v parlament. Vest je povod vzbudila največjo pozornost, da bi bili nekaj dni sem splošno pripravljeni na tak korak. Najbolj je pa presenetilo dejstvo, da je ta korak podvzela Avstro-Ogrska sama; povsod pa prevladuje prepričanje, da je to storila v sporazumu z Nemčijo. Gotovo bo preteklo delj časa, predno bodo druge države odgovorile. Do tedaj bo vojna trajala dalje, kakor je to grof Burian sam izrečno rekel v not. V parlamentu je bilo navzočih še nekaj poslancev, ki so izrazili svoje zadržanje, da baš naša monarhija vodi vso akcijo. Splošno se prepričanja, da bo v sled te akcije, naj že izpade povoljno ali nepovoljno, Avstrija moralno ojačena, ker so že danes vsi faktorji v državi od cesarja do poslanca, za mir. Tudi je bila izprožena misel, da

cauti in razrušili eno izmed brv, ki jih je zgradil sovražnik k otokom.

#### Stabi izsledki za sladkor.

DUNAJ, 14. (Izv.) V finančnem odseku je izjavil večerji oddelki načelnik Löwenfeld, da bo situacija sladkorne industrije letos katastrofalna. Od 50 milijonov stotov sladkorne pese, kar se upa da bo znašala žetev, bo četrtina sploh neporabna za izdelavo sladkorja. Za ostale tri četrtine letošnje žetve se ne ve, če bo dovolj premoga na razpolago za izdelavo sladkorja. Vlada zastopnik je nadalje izjavil, da je vlada opustila namero, razdeljevati letos med odjemalce mesto sladkorja v kockah sirov sladkor.

#### Breztočni teden v mesecu.

DUNAJ, 14. (Izv.) Kakor se dozveva, namerava vlada izdati odredbo, da se en teden v mesecu ne bodo izdajali tobaki izdelki.

#### Povratek bavarskega kralja v Monakovo.

SOFIA, 13. (Kor.) Bavarski kralj je sliči od potovanja. Na kolodvoru so ga pozdravili car Ferdinand, carska obitelj in ministri.

DUNAJ, 14. (Kor.) Kralj Ludvig Bavarski je došel s spremstvom danes s posebnim dvornim vlakom iz Solje na Dunaj in nadaljeval kmalu potem potovanje v Monakovo.

#### Wilson in delavci.

WASHINGTON, 14. (Kor.) Predsednik Wilson je naznanil stavkajočim delavcem strojnih tovarov na Bridgeportu (Connecticut), ki so se branili sprejeti medse, katere jim je določil vojni delavski urad, da bodo izključeni za eno leto od dela, ako vztrajajo pri odklonitvi med in da se bo razveljavila njihova oprostitve od vojaške službe.

### Še dalje v meglo!

Posebno jasno tudi tedaj ni bilo naše notranjopolitično obzorje, ko je proti koncu meseca julija prevzel baron Hussarek do skrajnosti zaveženo zapisnično svojega prednika dr. Seidlerja, a vendar se je mislilo tedaj, da so do zopetnega sestanka državnega zbora vsaj kolikorotniko razjasnili, toliko vsaj, da bi se vedelo vsaj približno, kaj in kako namerava vlada za najbližjo bodočnost. Toda prišlo je ravno nasprotno: položaj postaja čim dalje tem zamotanejši, a izhoda iz te nejasnosti čim dalje tem negotovnejši.

Kako je baron Hussarek v zadnjem trenutku skrpal večino za začasni proračun, še danes ni jasno. Zlasti je še, vedno zavito v popolno temo glasovanje nemških radikalcev za proračunski provizorij in nagrada, ki naj bi jo dobili za ta svoj »državo vzdržujoči« čim. Trutnovsko okrožje sodišče je gotova stvar in začne poslovati ob novem letu. Toda to privolitev je baron Hussarek izrecno označil za Seidlerjevo dedščino in si po pilatovski omil roke nad tem svojim lastnim grehom. Nemški radikalci pa so navajali še štiri nadaljnjše svoje zahteve, katerih izpolnitev da jim je obljubil ministrski predsednik za njihovo glasovanje v prid proračuna, med njimi kot prvo razdelitev češke deželne upravnice komisije v češko in nemško. Baron Hussarek je v razgovoru z zastopniki Češkega Svaza sicer odločno zavrnil, da nemškimi radikalci ne obljubi ničesar, toda nasprotno pa se zopet z vso gotovostjo zatrjuje z nemške strani, da je bila tudi izpolnitev te nemškoračunske zahteve ne samo zagotovljena, temveč tudi natančno določena na 1. septembra t. l. Ta rok je minil, ne da bi bila vlada izdala kako tozadevno naredbno, a kar je najbolj čudno: v nemškoračunalnem svetu ni bilo nič kaj posebnega razburjenja zaradi neizpolnitve te zahteve, temveč se je le čul glas, da stvar še ni dozorela, pač pa da doznaj v kratkem in se potem tudi izvrši. Medtem pa je baron Hussarek začel iskati stikov z opozicijo ter skrivaj, po raznih bolj ali manj temnih virih pošiljati v svet svoje načrte za preobrazbo Avstrije. Kam so bila namenjena ta namaganja, je morda edino, kar je jasnega v vsej stvari.

Načrti o federalizaciji Avstrije naj bi bili pač one klanice, na katere naj bi se vsleda nemškega opozicija, predvsem slovaška, če ne več, vsaj toliko, da bi izjavila pripravljenost za morebitno pravico o tej stvari, če ne celo morda za pogajanja. Baron Hussarek si je na tak način mislil pridobiti zanj prepotrebni čas, vsaj toliko odloga, da bi v tem mogel zmestitariti najnujnejše državne potrebe, davčne predloge, brez katerih grozi državni finančni polom, to se pravi, katere bi ta polom odgodile vsaj za pet časa. Toda ministrski predsednik je naletel pri opoziciji na gluh ušesa. Čehi izjavljajo, da se z vlado sploh ne pogajajo, jugoslovanska opozicija ni nič manj odločna, v Poljakih ni nikakršnega razpoloženja za vstop v vladno večino. Ukrajince je še ponovno razveljavila opoved tajne pogodbe glede Hohnšćine, večina Italijanov pa tudi vztraja v strogem odporu proti vladi. Da, celo v Nemcih samih se pojavlja neza-

upnosti proti ministrskemu predsedniku, artikolo, o meglio in altre parole, che in sicer tem bolj, čim več se govori o njegovih federalizacijskih načrtih in čim počasneje prihajajo izpolnitve njegovih menda vendarle v resnici podanih obljub. Baron Hussarek si je končno poizkušal trdno navezati nase vsaj Nemce, in tako je v svojem govoru, ki ga je govoril petnajstim časnikarjem iz Nemčije, s posebnim poudarkom dvignil na svoj ščit »dobro staro Avstrijo« in s tem menda hotel reči, da pokopava za vedno svoje revolucionarne personalne načrte. Poizkušal se je sicer zopet nekoliko povzdigniti iz te nazadnjaške brozge z izjavo, da pride v bodoče še marsikateri ustavni element do veljave, toda zadržal je takoj zopet v isto globino, do tal se klanjajoč pred dualizmom, pod nedotakljivostjo Ogrske in enotnostjo države. Nemcem je gotovo ugajala ta izprobitivna federalistična, »slovanskim« idejam se približujočega. Savla v dualistično-centralističnega, nemško nadvlado zopet utrjuječega Pavla, in baron Hussarek si je vsaj s te strani mogel obetati boljših časov, ko si je z druge strani itak moral biti na jasnem, da si svojega stališča napram Slovanom itak ne more potrditi. Toda prišlo pa je zopet nekaj, kar mu je prečitalo celo tudi načrte za najbližjo bodočnost in ustvarilo tudi pri Nemcih zelo neugodno razpoloženje zanj.

Ni je bilo po sklenitvi pogodbe z Ogrsko v letu 1868. Še v Avstriji vlade, ki bi si ne bila dala ukazovati iz Budimpešte, in vlada barona Hussareka je tudi v tem pogledu zvesta izvrševalka tradicije svojih prednikov. V obnovitvenem odseku poslanske zbornice se je te dni razpravljalo o predlogu na uzakonitev obnovitvenih del in povračila vojne škode. Ogrska se je v tem vprašanju postavila na svoje gotovo stališče samostojne stališče, da vsaka država obnavlja poškodovane kraje in povračila vojno škodo sama zase iz svojih lastnih sredstev. Avstrijska vlada se sicer že dalje časa pogaja o tej stvari z ogrsko, toda slabotna in neodločna, kakor je ona sama in so bile vse njene prednice, ni dosegla ničesar, tako da se ni nih upala stopiti pred odsek, temveč je po nekem podrejenem uradniku domobranskega ministrstva dala sporočiti odseku, da se stvar ne da izvesti, ker nasprotuje ogrska vlada. Umiljivo je, da se je polastilo odseka velikansko ogorčenje in da so bili tu zastopniki vseh narodov edini v najodločnejšem obsojanju vlade in njene slabotnosti. Posledica je bila, da se je soglasno sprejela resolucija, ki zahteva povračilo vojne škode po vsekupni monarhiji, in se je odsek odgodil. Ogorčenje proti vladi je prišlo iz obnovitvenega tudi v finančni in vojnogospodarski odsek, in odgodila sta se tudi ta dva, a s finančnim odsekom tudi razprava o davčnih predlogih: nov udarec za Hussarekovo vlado. Ker se menda namerava sklicati državni zbor na tork, 1. oktobra, obnovitveni odsek pa je sklenil, da se sestane štiri dni, finančni pa pet dni pred plenarnim zborniško sejo, ostaja torej za posvetovanja le malenkosten čas, v katerem po sedanjem razpoloženju pač ni pričakovati najnujnejšega dela. In kaj naj stori potem baron Hussarek s svojimi davčnimi predlogi, finančno, politično in ne vemo še kakšno krizo?

Položaj postaja gotovo vedno bolj nejasen, in izhoda ni videti nikamor, vsaj kakor se zdi, za barona Hussareka ne. Za opozicijo je stvar precej brezpomembna. Njene najnujnejše zahteve se ne upoštevajo niti najmanj; zato pa tudi ni njena stvar, kako naj se potegne iz blata vladni voz. Naj store to tisti, ki so ga zavezili vanje. Naj delajo oni; mi, ki so nas porinili v stran, kakamo lepšega, ugodnejšega vremena, da poženemo sami, po lastni, gladki cesti!

### I diritti culturali degli Italiani e degli Sloveni.

Il presidente dei ministri Hussarek, nel suo discorso tenuto durante il banchetto offerto ai rappresentanti della stampa germanica, trovò fra le altre cose opportuno d'inneggiare all'articolo 19 della legge fondamentale dello Stato. Che questo articolo che pone in un piano unico i diritti d'equiparazione dei popoli soggetti allo Stato austriaco rappresenti, un dato valore morale sconosciuto alle stirpi di altri Stati plurinazionali come la Russia zaristica, la Turchia, la Cina e la Persia, è cosa generalmente nota come è noto che in tutti i digesti e codici di questo mondo da Giustiniano in poi ci fu sempre qualche decisione o prescrizione di utilità pubblica che per un motivo o l'altro rimase lettera morta, e spesso volte persino i governanti ne ignorarono l'esistenza.

Il dott. Hussarek aggiunse che questo

«questa equiparazione s'è tradotta poi nel diritto alla difesa e alla cura del carattere e della cultura nazionale: un dovere della vita pubblica, che sta sotto la tutela del Tribunale dell'Impero. Per spiegare chiaramente i risultati di questa tutela il sig. Presidente dei ministri disse ancora: »Effettivamente i popoli dell'Austria hanno potuto svilupparsi nella maniera più libera e, posso anche dirlo, nella maniera più splendida, sotto la protezione di questa legge. E da credersi che il dott. Hussarek abbia parlato solamente dei popoli tedeschi dell'Austria, e in ciò siamo perfettamente d'accordo, perché solo i tedeschi possono nella maniera più splendida svilupparsi in casa propria e in casa altrui nella loro lingua senza il bisogno di mendicare il pane della scienza da altre lingue. I tedeschi possono a ragione benedire l'articolo 19, che per noi italiani e per i popoli slavi fu sempre ed è ancora un pezzo di »carta scritta.« Forse il signor Hussarek ignora, abbenchè un ex ministro dell'istruzione non dovrebbe ignorare, il calvario dei nostri studenti costretti a studiare lontano dalle loro terre e sempre esposti alla brutalità tedesca? Ha mai saputo che, fino dal 1882, il Comune di Trieste in un memoriale all'imperatore Giuseppe I, accennava al desiderio di veder istituito in Trieste uno studio filosofico. Dunque secoli prima che il famoso articolo 19 vedesse la luce! Ma lasciando i fossili della questione universitaria che in quell'epoca non potevano godere la tutela delle leggi fondamentali dello Stato per la semplice ragione che non esistevano, veniamo al 1867, anno in cui principia l'agitazione delle genti italiane per una propria università. No, anche quest'epoca è troppo lontana! 51 anno fa esisteva, è vero, l'articolo 19, ma il dott. Hussarek era studente e non aveva quindi il potere di legare il proprio nome a quest'opera di pacificazione nazionale. Venne il 1872, anno in cui la Camera dei deputati aveva invitato il Governo a prendere al più presto in esame la istituzione d'una università italiana nel Litorale, ma l'esame fu lungo come la storia della questione stessa che può venir riassunta in poche righe. Il Governo secondo le circostanze o taceva, perchè considerava lo schiudere delle labbra come una delle dodici fatiche di Heracles, o dava le seguenti risposte: »sono contrario alle Facoltà separate,« non ho denari,« — a questa sortita gli Italiani pronti ribattevano: ve lo offriamo noi! ed il Governo di nuovo: »una Università è troppo, conviene cominciare con una Facoltà, noi siamo per le Facoltà separate.« E così sorsero le cattedre italiane di diritto all'Università di Innsbruck che ebbero corta vita perchè i tedeschi ci cacciarono a colpi di randello e di rivoltella. Tutta la storia rimanente è qui: a Trieste niente, perchè una città commerciale non si presta a questo scopo — dicevano i signori di Vienna — ignorando o fingendo d'ignorare che quasi tutti i più grandi centri marittimi d'Europa da Upsala ad Edimburgo, da Glasgow ad Aberdeen, da S. Andrews a Dublino, da Amsterdam a Kiel, e Caen, Bordeaux, Marsiglia, Barcellona, Valenza, Genova, Napoli, Palermo, Messina, Catania, Cagliari, Atene, Costantinopoli, Odessa ebbero ed hanno università. E così mentre duravano le discussioni, i nostri studenti venivano bastonati a Graz e a Vienna al grido di »fuori i walschen«. Ma ecco finalmente il 1912, con le sue conseguenze politiche inattese e con il miraggio di nuovi raggruppamenti: il momento di favorire o meglio fingere di favorire i nostri diritti culturali per ragioni di politica estera. Ecco dunque il dott. Hussarek divenuto ministro dell'istruzione chiamare in audienza i deputati italiani e chiedere a questi la rinuncia alla precedenza che il progetto universitario godeva sul bilancio provvisorio. I nostri deputati allora chiesero il trasporto delle cattedre di diritto di Innsbruck a Trieste per aggiungerle provvisoriamente alla Scuola sup. di Commercio »Revoltella.« Il ministro sorridendo disse le testuali parole: »È una buona idea, è anzi il principio della soluzione del problema universitario.« Rimase dunque inteso che le cattedre verranno a Trieste, rimanendo tuttavia aperta la questione definitiva. Dovo sono andate a finire le cattedre? Oggi i nemici dell'accordo fra noi e gli ingloslavi cercano di gettar la colpa esclusivamente sugli sloveni come se questi fossero stati gli arbitri dei vari problemi del Governo. E certo che, date le relazioni che in quell'epoca correvano fra i due popoli non si poteva sperare l'appoggio degli slavi; i due popoli divisi a bello studio cercavano in tutti i modi di daneggiarsi, e se da un lato trovavamo l'opposizione slovena ai progetti di migliorare la no-

stra questione culturale, dall'altro trovavamo l'opposizione italiana verso ogni attività slovena; l'episodio dell'opera »Madama Butterfly« che dovevamo rappresentare in sloveno al locale Narodni Dom è uno dei tanti esempi dei reciproci dispetti. Oggi che la sventura affratellò le due nazionalità più oppresse possiamo a mente serena esaminare il passato il quale è un monito per l'avvenire, passato in cui, come disse il dott. Conci, l'unico a godere fu il terzo. L'opposizione degli sloveni al raggiungimento dei nostri postulati universitari fu in realtà la scusa del Governo, perchè sappiamo per dura esperienza che quando i signori di Vienna vogliono qualche cosa non chiedono né pareri né si curano di proteste, e specialmente nel campo scolastico esercitano una vera e propria dittatura in barba a tutti gli articoli. Noi sappiamo ancora che l'ultimo definitivo pretesto per negarci la tanto sospirata Facoltà fu il timore che a Trieste non sorga una facina di politica pericolosa! Dato questo rapido sguardo alla nostra principale questione culturale osserveremo ora in qual modo vennero tutelati i diritti della cultura nazionale degli sloveni, per parlare solo di questi.

Nel mentre il Governo aperse da lungo tempo e mantiene a Lubiana delle complete scuole medie tedesche, gli sloveni con tutti i mirabili progressi compiuti in questi ultimi decenni, progressi che si esplicarono in tutti i campi specie nella letteratura, non hanno che scuole medie inferiori per educare i propri figli nella loro lingua, e anche la maggior parte di queste create con gravi sacrifici privati. L'unico ginnasio completo con lingua d'insegnamento slovena lo possiedono a S. Vito (St. Vid) e questo neppure lo mantiene lo Stato. Una delle scuse per negare agli sloveni un ginnasio completo a Lubiana è stata sempre quella della mancanza dei testi, scusa ingenua dato che gli sloveni hanno già da tempo tutti i testi necessari. Nel 1915 diedero alle stampe perfino i vocabolari greco-sloveno e latino-sloveno, libri questi che corrispondono sotto tutti i rapporti alle esigenze di una lingua colta. Fatiche, spese, lotte, tutto sopportarono gli sloveni abbandonati a se stessi, ed ora che la loro nazione è giunta a quel grado di sviluppo capace di governarsi da sé viene tutelata ed equiparata come suo diritto? Se il problema delle scuole medie è rimasto sempre lontano da un giusto scioglimento quello della loro università poi è o ancora allo stato di nebulosa. Troppo lungo sarebbe l'enumerare tutti i labirinti senza uscita per i quali furono fatte passare le aspirazioni culturali degli italiani e degli sloveni, e s'io lo volessi toccare li pur fugacemente tale argomento, il motivo è da ricercarsi nelle recenti parole del presidente dei ministri. E' dimostrato che in Austria vi sono dei popoli che non hanno potuto svilupparsi liberamente e meno ancora »splendidamente« sotto la protezione del vantato articolo 19.

### Za našo mladino!

Strahotne so številke o umrljivosti otrok med vojno. Kakor da bi padla strupena siana, tako učinkujejo vojne posledice na našo dečo. Oni, ki jim še priznaša smrt, pa počasi hirajo, njihove odpornosti se postajajo od dne do dne manjše. Sveta dolžnost slovenskega naroda je, da skrbi za svoj naraščal, da mu z združenimi močmi pomaga prestativo vojno.

21. in 22. septembra priredi odbor S. H. S. žena za siročad po vsem slovenskem ozemlju »Narodni blagdan«, da zbere potrebna sredstva, ki naj omogočijo kar najizdatnejšo pomoč naši mladini. Nabrani denar se ne porabi le za preskrbo otrok, ki jih sprejemajo Hrvatje tako gostoljubno, temveč pride tudi v prid slovenski mladini, ki obiskuje šolo na domačih tleh. Del nabranega denarja se porabi za podporo dijaškim kuhinjam, za boljšo prehrano otrok, ki obiskujejo ljudske šole, za nabavo obleke in obutve potrebnih.

Naj ne bo 21. in 22. septembra slovenske rodilnice, ki ne bi po svojih močeh prispevala za ohranitev naše mladine — naše bodočnosti.

Odbor SHS. žena za siročad v Ljubljani.

### Razne politične vesti.

Hrvatska kriza. »Hrvatska Država« piše: Zadnje dni so potihnile vesti o banki krizi, vsaj v zagrebškem, budimpeštanskem in dunajskem časopisju. Toda ta n.olk ne pomenja, da je stvar končana. Ni dvoma, da se za kulisa živahnega dela na to, da bi se stvar rešila »srečno«. Kako se stvar uredi, ali da ostane vse pri starem, ali da pride do kakih osebnih izprememb, oziroma poleg osebnih tudi do politične, to vse so vprašanja, katere kakor se kaže, hoče rešiti Dunaj in Budimpešta bolj med seboj kot pa sporazumno z Zagrebom. Seveda pa bo čas in način rešitve odvisen veliko tudi od zunanje političnega in vojnega položaja. Kakor kroničarji pa moramo zabeležiti, kar javlja »Hrvatska Obrana«, da se bo namreč stvar začasno rešila tako, da se sankcionirava volilna reforma ter postaneta dr. Paleček in dr. Poljak oddelna predstojnika, a šele potem da bi odstopil ban Mihalovič.

Beg Smalagici, oni skrivnostni bosenski, oziroma hercegovinski beg, ki ga niso mogli najti v vsej Bosni in Hercegovini potem, ko je napisal za madžarski »Uj Nemzedek« dopis, v katerem je zahteval v imenu mohamedancev priklonitev Bosne in Hercegovine Madžarski, se je zopet oglašil v imenovanem listu, v katerem proti madžarski javnosti, da bi ne nasledila jugoslovanski propagandi, ter prepričanje Budimpešto o zvestobi mohamedancev in neizogibni potrebi mohamedansko-madžarske zveze. Beg meni, da bi bila največja nesreča za Bosno, ako bi se pripojila Hrvatski, ker bi to pomenjalo jugoslovansko rešitev bosenskega vprašanja in trajno izgubo Jadranskega morja za Madžare. Obenem zagotavlja Madžarom, da so pravi Bošnjaki pripravljani na boj proti jugoslovanski oblastnosti. — Dobro so si izmislili Madžari tega bega Smalagici!

Terror preklaprek. Javnemu življenju v Rusiji je trenutno odvzeta tudi najskromnejša možnost zakonitega političnega boja. Društvena in zborovalna svoboda je izginila, politične stranke, ki so nasprotne sovjetskega režima, se brezobzirno zasledujejo in zatirajo, vsaka politična agitacija, ki je naperjena proti boljševiškim vladnim metodam, se kaznuje z zapornim ali s smrtjo, v sovjetih samih so zatrti vsako opozicijo, sovjetske organizacije, v katerih, kakor v Bješču, boljševiki nimajo večine, se razpuščajo, in razganjajo kmetijski sveti in organizacije, kjer se pojavlja opozicijsko razpoloženje. Vse neboljševiške časopise je ustavljeno, ustavljeno delovanje sodišč in celo »revolucijski tribunali« ne zadostujejo več. Pač pa je stopila na njih mesto najnovejša iznajdba boljševiških krivolokov: »Izredna komisija«, ki izdaja najstrašnejše kazni in izvršuje neštete usmrtnice brez sodišča in brez sodbe. Sistem nasilja in samovolje je slabši, kakor je bil za časa carizma, razredni boj divja v svoji najstrožji obliki. Razburjenost in ogorčenje je prispelo do vrhunca. Boljševiške delavske organizacije izdajajo razglase, v katerih zahtevajo brez usmiljenja izvajanje terrorja rdečih mas proti »buržoaziji in njenim hlapcem« in za vsakega po belem terrorju padlega moža proletarske revolucije smrt sto in celo tisoč njenih nasprotnikov. Moskovski sovjet je objavil v uradnih »Večernih Izvestijah« oklic, ki se končuje z besedami: »Proletariat bo spravil z zemeljskega površja vso buržoazijo in njene hlapce.« Lenjin hoče, kakor se zdi, v krivoloknosti na vsak način. Še prekositi svojega francoskega prednika Kobespierra. V Nižnem Novgorodu je gubernijska »Izredna komisija« ustrelila 41 meščanskih talov, ki jih je imela v svoji oblasti in uradna »Izvestija« objavljajo sledeče lakonično poročilo svojega petrografskega korespondenta: »Petrograjska izredna komisija za boj s protirevolucijo je iz števila talov postrelila 500 mož.« — Podobna poročila prihajajo tudi iz drugih krajev province; boljševišvo se poslavlja s krvoželjnostjo in morijo. Razredni boj v Rusiji je zavzel strahotne oblike, dosedaj še nepoznane v zgodovini. Koliko časa bo še morilo to nedogledno gorje še tako preveč od nadlog in stisk obiskane Rusije?

Ententa in naravno vprašanje. »Petit Journal« javlja, da je francoski ministrski predsednik Clumeneau pretekli petek izjavil v Arrasu, da sedaj ni niti misliti na pogajanja glede mira. Ameriški vojni minister Baker je odgovoril sotrudniku »Journala« na tozadevno vprašanje, da sedaj ni čas za besede, ampak za dejanja. Imeli bomo priliko, da razkrijemo francoskemu časopisju interesantne stvari.

Lenjin za vojno in odbojno zvezo Rusije s kako drugo državo. Lenjin je poslal sovjetom z bolniške postelje pismo, v katerem pravi: Položaj na češko-slovaški fronti postaja vsak dan bolj nevaren. Vsak trenutek prihajamo do trdnjega prepričanja, da smo sami brez moči. Za vlado sovjetov je le en izhod in to je vojna in odbojna zveza s kako drugo državo; da rešimo gospodarstvo delavcev in kmetov, se ne smemo strahiti niti zveze z imperijalisti.

Od Gdanskoga do Trsta. Sotrudnik »Uj Nemzedek«, Julij Gesztel, ki v zadnjem času mnogo piše o čeških stvareh, je posetil češka zastopnika Zahradnika in Stanka in objavil v eni zadnjih števil imenovanega lista svoje razgovore z njima. Posl. Zahradnik mu je razložil najprej značaj Češkega Narodnega Odbora, pojasnil stališče posameznih čeških strank glede zahtev po ustanovitvi češke države in mu nato na vprašanje, kak vito so napravile na Češkem vesti o Hussarekovih ustavnih reformah, odgovoril: Mi Dunaj je popolnoma nič ne zaupamo. Najprej so nas preganjali, sedaj se hočejo z nami pogajati, a pride čas, ko nas bodo proslili. Toda mi nimamo nič razpravljal z Dunajem. Je že prepoznal Dne 13. aprila smo naznanili svoj program vsemu svetu, zaprilegli nanj ves narod in tudi ne odnehano od njega. Na vprašanje, kaj misli o ljubljanski konferenci, je odgovoril Zahradnik, da ji pripisuje veliko važnost. »Glejo« Od Gdanskoga do Trsta« ni prazna fraza. Slovenci potrebujejo Trst in morje in posebno koridor južno Požuna, ki nas bo spajal z Jugoslovani. Koncem razgovora je rekel Zahradnik: Bili so časi, ko bi se še moglo delati z Madžari, a sedaj jim manjka resno presojanje češkega vprašanja. Vi ste pustili, da nas je Dunaj medsebojno izgraval in zato ste s tem, kakor s svojo narodno politiko izgubili simpatije Češke in vsega sveta.

Ukrajina naša rešitev. Glasom nove gospodarske pogodbe, ki ste sklenili z Ukrajino Avstro-Ogrska in Nemčija, dobite osrednji vinski 35% ukrajinskega državnega žita in sicer do decembra 1918 približno 40 milijonov pudov (okoli 6½ milijonov metriskih stotov) in potem do 15. junija še 12 milijonov metriskih stotov. Ukrajinska domača cena je določena za maksimalno ceno. Ako bi ukrajinska vlada ne dobavila navedenih množin, si pridržujete osrednji vinski osebnostni rezerviranje ali pa dobite za nadomestilo sladkor in sicer 3 milijone pudov. Poleg tega mora dobaviti Ukrajina osrednjina vlastita 400.000 centov sladkorja po 100 rubljev. Ukrajina se je dalje zavezala, da preskrbi 11 milijonov pudov goveje živine, 300.000 ovac, 2 milijona komadov perunine, 65.000 centov šepa, 9768 centov masla in sira in 2500 vagonov jale in 32.000 centov mesnih konserv. Vse te ogromne množine živih bomo dobili, oziroma bolje rečeno, bi morali torej dobiti od Ukrajine, ako tudi ta nova pogodba ne bo samo pogodba na papirju.

#### POBLISTEK.

### Pustolovčevi zapiski.

Roman. Iz francoskega prevedel A. R.

- Ne vem.
- Počakam.
- Prav je.

Sluga je zaprl vrta. Raphael je ostal sam v predsobl in se ogledoval po njej.

Kakor znano, je ločil to predsobo od van Grippovega kabineta samo kratek hodnik. Preko tega hodnika se je čul hud prepri in eden obih glasov je bil glas grofa de Sallucesa, dočim je za drugega mislil Raphael, da je glas barona de Mauberta. Toda kako naj bi bil le-ta in še poleg tega de Sallucesa prišel k oderu? Sicer si je domislil Raphael, da se mu je van Grippov glas zdel že privikran znan, ni se pa mogel spomniti, kje ga je slišal. Prepri pa je v tem trajal dalje, dosegel vrhunec in potem počasi pojenjal. Čulo se je,

da so se odprla in zaprla neka vrata; potem je bilo vse tiho. Nekaj časa nato je van Gripp zaklical slugi, da naj vstopi, če čaka kdo. Raphael je odprl vrata sam in vstopil, ne da bi čakal služabnika. Srce mu je utripalo, kakor da bi mu hotelo razbiti prsi.

#### XXXVI.

Ko je zagledal Raphaela, katerega najbrž ni pričakoval, se je van Gripp zgenil in se prijel za rdečo brado, ki mu je pokrivala spodnji del obraza. Obenem si je popopravi velike očali in zagrnul zagrnjalo za ograjo.

Veliki pes, ki je ležal v kabinetu, priklenjen na verigo, je zarenčal in hotel planiti na vstopaločega Raphaela.

— Tiho, Stoksi! — je zaklical van Gripp, ki se je zopet umiril, in nadaljeval je potem takoj sladko prijazno:

— Kakšnemu vzroku sem dolžan zahvalo za vaš počakajoči me peset, gospod vikont?

— Raphael se je začudil tej nesramnosti in ni mo-

gel odgovoriti takoj. Šele ko je va Gripp ponovil vprašanje, je dejal Raphael:

- Ali ne veste?
- Slutili pač, toda videl bi rad, da mi vi poveste sam.
- Uredil bi rad neko stvar z vami... V vaši posesti se nahaja sedemnajst pisem...
- Tu vas moram prekiniti, gospod vikont; nisem namreč jaz lastnik onih pisem, temveč so mi jih le dali v shrambo. To je velika razlika.
- Naj bo. V vaših rokah se torej nahaja sedemnajst pisem neke dame njenemu ljubimcu.
- Tako pravite vi. Jaz ne vem, ali so ljubavna pisma. Saj si lahko mislite, da nisem pogledal vanje.
- Zahteva se ogromna svota za vrnitev teh pisem.
- Da, pol milijona frankov. Lepa svota.... dama mora biti bogata.
- Jaz moram imeti ta pisma.
- Ali priušate denar?
- Ne!

Vsi dosedaj smo imeli z ukrajinskimi živili jako briske izkušnje.

## Aprovizacijske stvari.

### KAJ DOBIMO TA TEDEEN?

Ta teden, od 16. sept. do 24. septembra (9. razdeljevanje) se bodo mogla proti preščenju izkaznice za živila na št. 9 in predložitvi izkaznice za nakup kruha dobiti poleg dnevnega odmerka 200 gramov (20 dek) kruha in dodatka 140 g (14 dek) za delavce pri težkih delih, ki ostanejo nezamisljeni, naslednja živila in drugi predmeti aprovizacijske komisije in sicer na oboje in teden:

#### TESTENINE.

eno četrtino kg testenin po K 440 kg.  
BELA MOKA št. 0.  
eno osminko kg bele moke št. 0 po K 276 kg.

#### PŠENIČNI ZDROB.

eno osminko pšenicega zdroba po K 170 kilogram.

#### JAJCA.

eno jajce po 1 K komad; za neimovite sloje (z rdeče prečrtano izkaznico) po 80 vin.

#### SUHA ZELENJAD.

10 dek suhe zelenjadi po K 11— kg.

#### ČIKORIJA.

eno osminko kg cikorie po K 960

#### SOL.

eno osminko kg soli po 28 vin. kg.

#### KIS.

eno osminko litra kisa po 52 vin.

Ta teden ne dobe kisa lastniki izkaznic za kuhinje in ubožnice.

#### OLJE.

Na vsakih 6 odrezkov uradne izkaznice za maslobo, veljavni za čas od 16. do 22. sept., se bo dobila proti predložitvi izkaznice za živila, izkaznica št. 14, na katero se bo dobilo v običajnih prodajalnah do vseh sobote 28. septembra po 6 centilitrov olja po K 28, za neimovite sloje (z rdeče prečrtano izkaznico) po K 14 liter.

Za dobavo olja morajo vsi brezposelni izročiti male izkaznice in predložiti istočasno legitimacijsko izkaznico za mesto in maslobo, ki bo preščenjena na št. 6. — Na izkaznice št. 13 se dobi olje do 12. t. m.

#### DODATNE IZKAZNICE ZA MASLOBO.

Dotične osebe, ki opravljajo težko delo ter imajo zato pravico do dodatne izkaznice za kruh in do dodatne izkaznice za maslobo z odrezki, zaznamovanimi s črko S, dobe proti izročitvi odrezkov te poslednje izkaznice, veljavni za čas od 16. sept. do 22. sept. in predložitvi izkaznice št. 87 ter izkaznice za nakup kruha morajo do vseh sobote 22. septembra v običajnih prodajalnah dobiti 3 dek sladice. Cena K 24— kg. — Izkaznice št. 86 veljajo do sobote 21. septembra.

#### IZKAZNICE ZA GOVEDINO.

Tekom tega tedna se razdele izkaznice št. 55 za govedino in za neimovite sloje tudi izkaznice št. 55 toda z rdečo črto. RDEČNA MOKA ZA STARCE, BOLNIKE IN OTROKE.

en zavoj redilne moke 1/4 kg. po K 140 zavoj. Tekom tega tedna se preščenje št. V. rumenih in štev. II. sivih izkaznic, veljavni za meseca september in oktober 1918.

#### MILO.

en kos mila, težak približno 10 dek, po 40 vin. kos. Milo se dobi samo proti izročitvi prvega odrezka uradne izkaznice za milo, veljavne za avgust, oktober in november 1918.

#### JAVNE KUHINJE IN UBOŽNICA.

Lastniki izkaznic za javne kuhinje in ubožnico dobe ta teden: osminko kg cikorie, osminko kg soli, in uklo.

#### Prodaja kuriva.

Ogije. 20 kg na rdečo izkaznico. Razdeljevanje dne 16. septembra. Cena 80 vin. za kg.  
Sv. Vid: 1101—1200 (39) Cererla 2. — Staro mesto: 2101—2400 (27) Mura 12. — Nova mitnica: 121—400 (29) Cologna 2. — Sv. Jakob: 4201—4400 (20). Guardia 42.  
Koks. 10 kg na modro izkaznico. Cena K 270 za 10 kilogramov.  
Sv. M. M. Zg.: 151—437 (42) Concordia 5. — Sv. M. M. Sp.: 1—323 (32) Concordia 5.

## Domače vesti.

Poroča. Poročil se je v nedeljo v St. Lenartu pri Veliki Nedelji odvetnik, dr. Franc Irigoič, sedaj računski priporočnik, z gospo Marico vd. Omer, roj. Zorko, iz Maribora.

— Danes se poročil z. Marij Sila z gđ. Valerijo Železnikovo. Obeima ljubima znanca našega gledališkega občinstva in v minulosti pravna domačina stebroma našega gledališča, želimo ob tej priliki vse najbolje!

Normalno časovna šteje. Kakor se je javljalo pred kratkim, poteka v noči od nedelje na ponedeljek v aprilu t. l. uveden polletni čas. Zato se morajo v ponedeljek, 16. t. m., ob 3 jutraj potegniti vse javne ure za eno uro nazaj in je od tega trenutka dalje zopet v veljavi normalno časovno štetje.

Novi slovenski ljudski sklad CMD za šentvidski okraj. S šolskim letom 1918/19 odpravi Ciril-Metodova družba tržaških Slovencev novo ljudsko šolo. Prostori za to šolo so se našli v hiši veletržca g. Albina Anžiča v ulici Franca 5 in se pravkar preurejajo za šolske prostore. To delo bo v nekaterih dneh končano, nato se bo takoj vrsto otvoritev šole, kakor se prične redni pouk. Vpisovanje za prvi in drugi razred (dečki in deklice) se bo vršilo koncem tega tedna. Dan in uro objavlja v »Edinosti«. Starše tega okoliša vabimo, da vpišejo svoje šolgojne otroke v slovensko šolo. Tudi oni starši naj se javijo, ki so se svoj čas prijavili pri g. kapelanu V. Ščku ali kje drugje. Redni pouk se bo začel koncem tega meseca. Otvoritev se je zakasnila radi obilnega preurejanja prostorov in pomankanja delavcev.

## Nepojmovno šikaniranje občinstva. Prejeli smo:

Imam nujen popravek v Gorici. Celo ljubo dopolnem sem tekal po Trstu, da sem dobil svojo potno izkaznico. Ni bilo namreč dovolj, da sem šel na svoj pristojni policijski komisariat, kjer so drugače izdajali modre potne izkaznice. Tu so mi namreč povedali, da nimajo policijski komisariat več pravice izdajanja potnih izkaznic za potovanje v Gorico, temveč da je treba iti po izkaznico na glavno policijo. Šel sem tja dol. Toda tamkaj nisem dobil izkaznice, temveč samo — le izjemo, kajti treba je vložiti pismeno prošnjo — dovoljenje, da mi sme moj pristojni policijski komisariat izdati izkaznico. Teci torej zopet s policijskega ravnanstva preko vsega mesta na policijski komisariat, kjer so mi napravili izkaznico, seveda po naročilu ravnanstva samo za eno vožnjo z jako kratkim rokom. Če bom moral v 14 dneh zopet v Gorico, je treba torej zopet istega tekanja, čakanja v vrsti na policijskem komisariatu. Da, toda to še ni vse. Ko sem dobil izkaznico na policijskem komisariatu, je bilo treba zopet skozi vse mesto do hotela Excelsior, da dobim še potrdilo vojaške izdajalnice potnih listov. Seveda tudi tam čakaj v vrsti, da se postara, a ko prideš na vrsto, ti povedo, da ti ne morejo dati dovoljenja za potovanje, ker nisi prinesel s seboj — izpolnjevala o cepitvenih kozicah. Sedaj pa tecl in dirjal po mestu, da dobiš zdravilnika, ki naj ti napravi izpolnjevala, oziroma še celo cepi koze prej! Kdo odradil pa ima izpolnjevala o cepitvenih kozicah, dasiravno si jih je morda dal cepiti še pred kratkim? Kje torej v eni, dveh urah dobiš izpolnjevala, kajti potem je urad zaprt, in ostati moraš v Trstu, četudi morda v Gorici zamudiš najnujnejši popravek in imaš zaradi tega največjo škodo. Ali ni to vendar preveč šikaniranje iz vseh strani dovolj mučenega prebivalstva? Gotovo nečem s tem očitati ničesar našim krajevnim občanom, zlasti ne policijskim komisariatom, ki radi ustrezajo občinstvu, kolikor mogoče, dasiravno so naravnost škandalozno preobčleni s delom in bodo zaradi te nove odredbe v bodoče še bolj, ker bo treba za vsako vožnjo izdati ali podati ševati že izdane izkaznice; toda nihče mi ne more oporekati, če pravim, da je oblast, ki je izdala to odredbo, tudi dolžna primerno jo razglasiti, ne pa s svojim močnim napraviti ljudstvu celih kupov nepotrebnih potov, tolike izgube časa in prečesto tudi velike zmotne škode. Naravnost neumljivo pa mi je tudi, da se je direktno izdajanje teh izkaznic odvzelo policijskim komisariatom. Ali se policijskemu nadsvetniku, voditelju komisariata, ne more toliko zagnati kot policijskemu svetniku na ravnanstvu, ker le-ta daje dovoljenje, katero potem izvršuje oni prvi, po čemu višji? Najboljše na vsej stvari pa je potem, da po teh dveh izdanih in po lastnikih vojaške izdajne oblasti potrjeno izkaznico kontrolira — orožnik, ki tudi presoja, ali je pravilno izdana in napravljena, ter menda tudi to, ali ima potnik pravilno cepilne kozice ali ne. Zdi se mi, da bi bilo morda komu treba cepiti predvsem pamet, ne pa samo kozice!

Iz živnozdravniške službe. Državni živnozdravniški nadzornik Aleksander Standinger je pomenil v VII. državna višja živnozdravniška dr. Samuel Decolle v Trstu in Just Rebek v Pazinu pa v VIII. činovni razred državnih uradnikov.

V znamenju persekucij. Pod to stalno rubriko imamo zaznamovati zopet dva slučaja: Znan »Hrvatski List« v Puli javlja, da bo s 1. oktobrom pripriljen po okolnostih prenehal izhajati. Poznamo dobro te okolnosti. Pred par dnevi smo poročali, da je bilo prepovedano prodajanje tega lista v vsej mornarici, vsled česar je izgubil okoli 80% odjemalcev. Dali preneha izhajati s 1. oktobrom tudi v hrvatskem duim pisani in edini nemški list v Istri »Polar Tagblatt« in to radi vsemogočih ovir, ki se mu stavijo nasproti.

Proti dragini obupa. Z Dunaja se nam poroča: V petek dopoldne ob 10 je bilo posvetovanje komisije, ki je sestavljena iz prehranjevalnega odseka za vojno gospodarstvo in članov gosposke zbornice. Poslanec Gostinčar je izjavil, da posvetovanje nima nikakega pomena, ker se ne more nič sklepati. V parlamentu ni časa za to, da bi porabili dobljene informacije, ki so navadno netočne in dvomljive. Ljudstvo se upira in zabavlja čez vse centrale, med vsemi se najbolj čez centralo za usnje, ker ne dobi najpotrebnejšega usnja; če bo to šlo tako naprej, bodo ljudje hodili bos na delo, otroci bos v šolo, cerkev itd. Ljudstvo ima pravico zvedeti polno cerkev, kako je s celo upravo, saj oni tudi vsa bremena nosi; tudi po vojski bodo vsa bremena zadelala najnižje ljudstvo. Naj bi se skrbelo za to, da dobe usnjari na deželi dovolj kož v strojenju, da se prepreči pokvara take mase kož, kakor se sliši sedaj. Čevljarica obrt gineva, ker ni materiala. To povzroča neznosne cene čevljarstvih del. Načelnik centrale za razdeljevanje usnja je poročal, da je prišlo pred vojno na vsako osebo 80 dek usnja, sedaj pa 10 dek. Kakovost usnja pa je vrhunska taka, da odgovarja sedanjih 10 dek komaj enemu dekagramu usnja mirnega časa. Delavstvo po tovarnah dobi va čevlje z lesenimi podplati, kar je v mnogih obratih nevarno. Potreba je v takih obratih odpraviti lesene podplate.

Snočnja javna produkcija dram. Šole slov. gledališča v »Nar. domu« nas je prijetno presenetila. V teku enega meseca je marljivi ravnatelj g. M. Skrbinski dosegel s tem nastopom velik uspeh. Z ozirom na to, da je bilo to le šolska produkcija, kratko oznanjena, brez nikake reklame, je bila dvorana precej dobro obiskana. V razpredbi program, ki je obsegal deklamacije, pantomime in prizore, nam je hotel g. ravnatelj pokazati učno pot in postopni napredek predavateljev-gojencev. Zaradi pomankanja prostora moramo za danes odložiti ocmo, toliko pa lahko rečemo, da je med gojenci dram. šole nekaj prav izrazitih talentov ter moramo izreči g. Skrbinsku najlepše častitke na uspehu in izvanredno zanimivem večeru.

Vpisovanje v magdalenski CM otroški vrt se bo vršilo v dneh od 16. t. m. naprej do 1. oktobra. Slovenske matere, prav pridno se poslužite našega vrta, kjer bo dobival vaš otrok poleg primerne pouka tudi hrano. Ne zabite pa o priliki vpisovanja naše CMD, ki nam vzdržuje prekoristni vrt.

Mestna zastavljavica v Trstu (Civico monte di pietà) dala predluno na vrednostne papirje, kakor n. pr. obveznice, državna in občinska posojila, elektnete loterije itd. s 6 % letnimi obrestmi. Sprejema v prostovoljno prodajo na javni dražbi vsakovrstne vrednostne in brezvrednostne predmete, ne da bi se isti zastavili, in v navadno šrambo vrednostne papirje po zmernih odškodninah.

## Valerija Železnik

Marij Sila

poročena

Sv. Ivan-Trst. 15. IX. 1918.

## ZIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA V TRSTU

Ulica Ponterossa vogal ul. Maria Teresa. — Lastna palača.

Družniška glavica K 100.000.000. — Rez. sklad K 41.500.000

Izvršuje kreditne vse bančne in menjaške transakcije.

Uradne ure od 9—1 pop.

Češko Budjevička Restavracija (Boskova uzorna češka gostilna v Trstu) se nahaja v ul. G. Galatti (zraven glavne pošte.) Slovenska postrežba in slovenski jedilni listi.

## MALI OGLASI.

Nemščino in francoščino za računalnike in visokošolske učitelje. 12 K mesečno. Ulica Acquedotto 38, IV. lavo. 2660

Alkohol, rum in destilirane likerje kupim v vsaki množini. Mlačarska ul. 8. Vito 271

Zakonska brez otrok kupita v okolici Trsta posestvo. Nazov pove inzeratni oddelček Edinosti. 2.110

Na prodaj mesto in okolice, pripravna deloma za industrijske naprave, deloma za hišo in dvorac. Za poljskila je pisati pod šifro „A. H.“ na ins. odd. Edinosti. 2724

Prodajni 8 prašičev. — Ivan Marija Santic. Šte. enj 1090 (valje). 27.2

Prodaj se naslednje pohištvo: dva zakonski postelji z vzmeti, dve nočni omari, omivalnik, dva krasni omari z dvojnimi vrati, poselja z vnanostjo za eno osebo in omari s 4 predele. Solitario: 91. K. 2723

Moške obuvanje, pravo usnje št. 45 in 46 se zamenja ali prod. — Ulica Risorta 5. vr. 11. 2727

Kupujem čunje, kovine, vrče, bombaž, vrvi, žimo, staro pohištvo, železino, oro in slične stvari. Novo skladišče, ulica del Posco 10. 2720

Oseba, ki je našla potni list, katerega je izgubila gospa od trga Ponte rosso do Riee Savana, je naprošena, naj ga prinese v ul. Salice 21/IV. Dobi nagrado. 2723

Parafin srebrne kose, vosek kupuje mironičarica ul. Poste 6. D 69

Prazne škatle vosa za paketa kupuje mironičarica ul. Poste 6. D 70

Salmijak za električne baterije, barve za klobuko, lakaste barve praške za barvanje briga, muholovke, mineralne vode prodaja mironičarica ul. Poste 6. D 71

Iščem delce za kuhinjska dela. Plača po dogovoru in vse preskrbljeno. Pension Todešci, ul. S. Giovanni 6, II. 2727

Išče se učiteljica, usposobljena za pouk slovenskega jezika. Nazov pove inzer. odd. Edinosti. 2713

Išče se učiteljica, usposobljena za pouk hrvatskega jezika. Nazov inzeratni oddelček Edinosti. 2714

Iščem dobrega braka eventualno v zamenj s živil. Hugo Stopničar, Črnomelj. 3216

Prazne sode oljate, petrolejske itd. kupujem. Notarangelo, ulica Cernaia št. 28. 3217

Dolžna oseba, ki je našla 9. IX. ob 7 zvečer pri postaji pri Sv. Ani listalico, je naprošena, naj pošlje sliko, ki je bila v njej. Karolini Bernatich, Vrhopole št. 1, pošta Kozina. Denar naj obdrži. 1216

Gospodinja išče meblirano sobo čisto, solčno sobo v sredini mesta. Ponudbe na ins. odd. Edinosti pod „Učiteljica“. 1762

Mlad gospodinja želi radi pomankanja znanstva prijateljstva s mladeničema. Ponudbo s sliko pod „Dorit in Mirjam“ na ins. odd. Edinosti. 2665

Iščem v najem hišo s samostojnim. — Škorkija (veta) 860, Mahnič. 2702

Uradnika izravnega posebu v zemljiško-kapitalni in izvršnih stvarih, sprejme takoj pisarna dr. J. Abrama in dr. O. Rybana. 1704

Samó na debelo. Raznovrstno blago za preprodajalce, galanterije in drobnine. — Jakob Levi, Trst, ulica S. Nicolò 19. 3147

Zdravljenje krvi s Rod Lefectura (sirup koncentriranega Salapariglia vulgo ekstrakt. Najbolji in najuspešnejši pripravek za čiščenje krvi. Lekarna Codermatz, ul. Riborgo 17. 1351

33leten kmetovalec s 5000 premoženja, pripraven za vsako delo, želi spoznanja v srho žetev z 92—9 letnim dekletom, ki ima hišo in nekaj zemljišča. Ponudbo s sliko na ins. odd. Edinosti pod „Jožef“. 1399

Vdovec, samostojen obrtnik, želi znanja v svrhu ženitve s prdnim dekletom ali vdovo brez otrok od 30—35 let, staro z nekoliko premoženja. Resne ponudbe pod „Vdovec“ na ins. odd. Edinosti. 1701

Vreče vsake vrste kupuje in plača po najvišjih cenah Fran Bahč v Trstu ul. Molino grando št. 20. 3191

Fotograf Anton Jerkič posluje v svojem ateljeju v Trstu. Via delle Poste št. 10. 40

Išče se stanovanje s sobo, sobico, kuhinjo, vpljavo plina ali elektrika in vodo. Ponudbe na ins. odd. Edinosti pod „Stanovanje“. B 21

Zaloga likerjev, refekala, raznovrstnih vin in malinova. Postrežba na dom. K. Štok, ul. Stanica 29. 2355

Zdravnik za kurja očesa, pooblaščen, sprejema od 1—4, ob nedeljah od 9—1. Piazza della Borsa 7, II. Zuban. 2662

## ZDRAVNIK

Dr. Henrik Manheimer

specijalist za notranje in otroške bolezni, sprejema vsak dan od 8 do 4 popoldne, razen nedelj, v ulici del Teatro Stev. 1, II. nadst., 28.

## Gostilniško društvo pri državnem kolegiju

registrirana zadruga z omejenim poslovanjem vabi na

## Izredni glavni zbor

ki se bo vrši

v nedeljo, 6. oktobra 1918, ob 9 predp. po sledečem dnevnem redu.

1. Odobrenje računov za leta 1915—1917.
2. Izprememba zadruginih pravil.
3. Volitev odbora in nadzorstva.
4. Razni nasveti in predlogi.

V TRSTU, dne 11. septembra 1918.

Upraviteljstvo.

Včeraj se je odprla KAVARNA „AL VOLTI“ v Rojanu.

## SIGORIN

uniči čudovito hitro stenice.

Vzorec, steklenice . . . K 4.  
Večja steklenice . . . K 16.  
Brizgalnica . . . . . K 2.

Prodaja se v vseh lekarnah in mironičnicah. Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko: Lekarna »Zur Hoffnung« 14, Pecs Ogrsko.

## Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu

reg. zadr. z seom. jamstvom

ul. S. Frančiška Asiškega št. 20 II. nad.

sprejema hranilne vloge

od 1 K dalje ter jih obrestuje po

4%

Trgovcem -otvarja tekoče čekovne račune. — Posoja hranilne pušice na dom. — Rentni davek plačuje iz svojega.

Daje posojila po najugodnejših pogojih na vknjižbe, na osebno poroštvo, na zastave vrednostnih listin.

Uradne ure vsaki dan izvemši nedelj in praznikov od 8 do 1.

## Kožuhovinski zavod

Antonio Alberti

Trst, ul. Ponziand št. 131. Tel. 23-56

Velika izhera vsakovrstnih kožuhovin.

Prevzema se vsako kožuhovinsko delo.

Prirajejo se kože. — Darvajo se lisirje kože

## Zobozdravnik

Otto Lauprecht

se je povrnil.

Ulica S. Nicolò 7 (Dreherjeva hiša).

Radikalno zdravljenje malarije v 24 urah se doseže z zdravilom

## Argentarsyl

zdravilna dr. Barkanović-a v Trstu

Lesni trg (Piazza della Lega) št. 11, II. nadst.

## Umetni zobje

z in brez čeljusti, zlate krone in obrobki

VILJEM TUSCHER

konces. zobotehnik

Trst, ul. Ardeica Giuseppe (Ex Caserma) št. 13, II.

Ordinira od 9 pred. do 6 zvečer.

## Vina „Prosek“ (Desert)

5000 steklenic po K 12— steklenica, proda trdika

J. PARČINA & C. v TRSTU ul. Gaetano Donizeti št. 1.

## Natječaj.

Otvora se natječaj na mesto

## računo - knjigovodje

aprovizacije mestne občine žminj; provizorno za najmanje 1 godina dana.

Molitelj mora poznavati knjigovodstvo, znati hrvatski ili slovenski, nje-mački i talijanski jezik.

Plata ustanovljena je K 200 mesečno, K 150 mesečnoga ratnoga doplatka.

Molbe s eventualnim dokazima treba predložiti do 20. t. mj.

Služba nastupa odmah.

Prednost imajo ratni invalidi.

Predsjednik Aprov. Odbora

DR. ANTON ŽIGOR.

## Tgovina čevljev iz tevine

v Trstu, ul. Rossetti 1 (vogal ul. Stadion)

Goriške srednje šole. — Gorica, dne 12. 9. 1918.

Priloge novega šolskega leta je ta in na stolušče dečkov in deklic pobiti te dni z veselje utripalo srce in v pisanju za srednje šole. Tudi otroci nesrečno dežele goriške bi po štirih dolgih letih radi šli k šolskemu vpisovanju, a njihove šole so še vedno zaprte. Govori in zagovarja se, da se otvorijo v začetku oktobra, toda če vemo, kako so dosedaj napredovali obnovitveni dela, moramo po sili biti v tem pogledu veliki nevarni. Prostorji v Velikem semenišču v Semeniški ulici, kjer bo nameščena slovenska državna gimnazija, se sploh še ne popravljajo, v prostorih v ulici Proti soškemu mostu, ki so določeni za italijansko realno gimnazijo, je še vedno vojaštvo, pač pa se pridno dela v poslopju, kjer boste nastanjeni nemška realna gimnazija in nemška realna Prostorji za slovensko moško učiteljsko v S. Gregorčičevem domu in za slovensko-italijansko žensko učiteljsko v šoli "Printa" v Codellijevi ulici bi se dali hitro prirediti za šolske potrebe. Pošiljani faktorji zbirajo, da bo vse pravosodno v redu. Upajmo. Toda do 1. oktobra sta samo dva tedna. Pošiljani faktorji tudi obljubljajo, da bodo pravosodno otvorili konvikti, v katerih dobe di- lakti brezplačno stanovanje, hrano, obleke in vse šolske potrebščine. Konvikti za slovenske učiteljske kandidate bi bili v Slovenskem sirišču, za kandidate v vili "Engel", za gimnazijce pa v slovenskem Alojzijeveku. Italijanske gimnazije bi sprejeli silezanci, kandidatinje pa uršulinke. Vr- hovno vodstvo vseh konviktov bi imel ravnatelj Znidarčič, kateri se je kot deželnoškolski nadzornik begunskih šol že izkazal na tem polju. Če se vse to res uresniči, bo napravljeno lepo, plemenito in tudi potrebno delo in državna uprava se vsaj nekoliko odloži od enega ljudstva, ki je v tej vojni razmeroma največ trpelo in žrtvovalo. In če je državna uprava vzdrževala v Gradcu, na Dunaju in Kromerizu konvikte samo za italijan- ske diake-bezanke, zakaj naj bi jih ne v Gorici za italijanske in slovenske? Tudi za profesorje in učitelje, kateri bodo službovali v Gorici, se ob- tojlo približki: preprosto opremljeno stanovanje zastonj ali po nizki ceni, skupna "menza", za ka- tero je bile notranje ministrstvo že dovolilo 40.000 kron, in posebna doklada. Vsi ti načrti so jako lepi, dobro misljeni in izvršljivi, toda po- kazat bo treba kmalu dejanja, da doli prebivalstvo zaupanje in da se njegova deca reši velike nesre- če duševne nekulture. Vse posle, ki se tičejo ob- novitve srednjih šol, vodi deželni nadzornik dr. Traversa, ki ima svoj urad v ulici Contavalle 2-I.

II. skupina vojaških sirot gre na tritedensko le- tovanje v Ankaran v sredo, 18. t. m. Odhod iz pomoči Sanitā ob 6 pop. Matere ali njih name- stniki in gospiče nadzornice so naprosene, da pri- dejo v "Organizacijo vojaških sirot" v ponedeljek pop. od 4 do 7 v svrhu potrebnih poljskih.

Nemška nesramnost. Osječki "Jug" je objavil 26. julija dopis iz Požege, v katerem pripoveduje da je prišlo iz Gradca na Hrvatsko več otrok, katere so popolnoma brez vsakega dovoljenja pripeljali v ta kraj na prehrano. Veliki župan po- žeški je odredil preiskavo, katero je povelil žu- panstvenemu šolskemu nadzorniku Kempfu. Leta je prišel v upravni občini Bektež in Kutjevo ter ugotovil, da so nemški otroci res popolnoma proti predpisom prišli pod vodstvom svojih profesorjev in učiteljev, da se niso nikjer priljvili, prezirajoč hrvatske oblasti in zakone. Nadzornik je poslal svoje poročilo velikemu županu, leta pa deželni vladji v Zagrebu ter zahteval, da se morajo ti otroci nemudoma s profesorji in učitelji vred odpraviti iz področja naših občin v svoj kraj. Na veliko začudenje in ogorčenje prebivalstva pa je hrvatska vlada enostavno ustavila vsako postop- nje v tej stvari, in tako so ti otroci pangerman- skih bogatašev obnem s svojimi profesorji in učitelji ostali na prehrani, brezplačno in ne- ovirano, cele počitnice in so šole 30. avgusta t. l. odpotovali v Gradec. Isti "Jug" pravi: Da ne bi kdo mislil, da je naš narod nad sprejel te otroke na prehrano, navajamo dejstvo, da je ta panger- manska gospoda v svoji pričetni sirovosti in na- silnosti ostrašila naše ljudstvo, ker so šli od hiše do hiše in zahtevali od prebivalstva, da mora vsa- ka hiša sprejeti vsaj enega otroka brezplačno na hrano, češ da je to ukaz e. kr. namestništva v Gradcu. V tem jih je podpiral občinski načelnik v Bektežu. Seveda je pod takim pritiskom naše ne- pooblaščen in ostrašeno ljudstvo proti svoji volji sprejelo te bogataške otroke brezplačno na hrano. Kakor rečeno, so bili sami bogataški otroci in silno razneženi. Nekateri so prinesli s seboj svoje sre- brne žlice, vilice in nože, da bi jim ne bilo treba jesti z našimi preprostimi kmetijskimi žlicami, vil- cami in noži. Ljudstvo se silno pritožuje zaradi teh pangermanskih bogataških otrok, ker so bili silno izbrčni v hrani in so zahtevali vse mogoče. Tako niso hoteli za zajtrk kruha in slanina, tem- več kavo z mlečnim kruhom, nekateri pa so za- htevali, da se jim mora posteljno perilo dajati vsak dan sveže itd. List pripoveduje, kako zadovoljna je bila hercegovska deca, ki je prišla tjakaj na prehrano. Mali Hercegovci spi v hlevu na slami, pangerman v sobi na čisti postelji. Hercegovci vstajajo pred zoro in mora snažiti hlev in živino, pangermane pa do 9 dopoldne in se joče, če ma gospodinja ni "zbiškala" čevljev. Hercegovci hodi- bos na pašo z živino in svinjami ter dobi v torbo kos kruha in slanina za vsa dva, pangerman pa se igra ves dan ter dobiva zajtrk, drugi zajtrk, obed, popoldanski prigrizek in večerjo in seveda vedno zbrano, toplo hrano. Kaj hočemo, ko smo Slovani dober, krotek in skromen narod, Nemec pa je že kot otrok bahav, nasilen in sirov. Odhajajo je iz- javila ta pangermanska gospoda, da prihajajo leto pride nekoliko tisoč nemških otrok iz Avstrije na prehrano v Hrvatsko in Slavonijo in da je stvar s hrvatsko vlado že urejena, na-oleg tega je sedaj še vsak odnesel s seboj okoli 40 kg moke in raz- nih drugih živil. List zaključuje: Na ta način se izvaja pangermanski program, katerega je v svo- jem znanem govoru izpovedal pangermanski po- slanec in slovonožec Wichtl. Tudi to je neki način sestradovanja Slovanov, ko pangermani pošiljajo svoje otroke v slovenske kraje, da jim pojedo hrano. Hrvatska vlada gleda vse to mirno, naš požeški poslanec dr. Kürschner pa modro molči. Ali ni dolžnost narodnega poslana v tako važnem narodnem in gospodarskem vprašanju nastopi energično v obrambo svojega naroda in ga obrani nasilja s strani tujcev. — Tako omenjeni list. Mi- silimo, da bi bila vsaka pripomba nepotrebn.

Šentjakobska "Čitalnica" otvori plesno šolo in sicer izključno za člane. Prva vaja je v soboto, 21. septembra od 8 do 10 zvečer. Ob teh urah se sprejemajo tudi novi člani.

Zaposlovalni tečaj za gojenke in gojenke c. kr. goriških učiteljev v Trstu. Vpisovanje za šolsko leto 1918/19 se bo vršilo 16. septembra od 3 do 6 popoldne za sprejem lastnih gojenec in gojenek. Tudi učenci, ki žele na novo vstopiti, naj se oglase s svojimi starši ali njih namestniki 17. septembra od 3 do 6 na zavodu ul. Torrente 12 II.

Slovenski gimnazijski tečaj v Trstu. Vpisovanje za šolsko leto 1918/19 se bo vršilo 16. in 17. sep- tembra od 9 do 12 v šolskih prostorih ul. Sanitā 23-25. V ponedeljek, 16. t. m. se bodo spreje- mali učenci, ki so doslej obiskovali zavod, v vse razrede nižje gimnazije; s seboj naj prinese zad- nje šolske izpričevalo. Učenci, ki žele nanovo vstopiti, naj se oglase s svojimi starši ali njih namestniki 17. septembra osebno pri vodstvu. Ob vstopu plača vsak učenec sprejemnino 4 K 20 vin, učnino 3 K igralnino 1 K in tintnino 80 vin. sku- pa 9 K.

Časnikarsko društvo. Na podlagi člena 8. društ- venih pravil sklicuje odbor mino vse člane k izrednemu občnemu zboru za danes, nedeljo, ob 5 pop. v društvenih prostorih (Excelsior Palace Hotel). Na dnevnem redu so sledeče važne točke: 1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora dne 14. julija t. l.; 2. poročilo odbora; 3. velitev pre- sednika in odbora; 4. slučajnosti. Člani so napro- šeni, naj pridejo gotovo na ta občni zbor. — Vrtna veselica "pri Tirolcu". Danes se bo vršila na vrtu "Gospodarskega društva" (pri Tirolcu) pri Sv. Mar. Magd. Zgornji vrtna veselica v prid ma- gdelinske podr. CMD. Začetek ob 4 pop. Sodeluje pevsko društvo "Kolo" z bogatim sporedom. Ra- zen petja je na sporedu tudi kolo sreče z lepimi dobitki (med njimi razna živila), licitacija, šaljiva posta itd. — Vstopnina prostje. Prostovoljni darovi se bodo s hvaležnostjo sprejemali. — Kdor se hoče zabavati in obenem koristiti naši podružnici, ta naj ne manka danes "pri Tirolcu".

Slovenski se učil v Volšperku v Labudski do- linu na Koroskem uvedejo letošnje šolsko leto v tamošnji meščanski šoli in sicer v četrtem razre- du obvezni pouk slovenskega jezika. Za ta pouk je določenih celih pet ur na teden. — Po Kranj- skem in tudi po nekaterih krajih na Primorskem, tako v Vipavski dolini, je zlasti laniško leto iz- bruhalo naravnost nekaka manija za učenje — nemščine, čemur so pač dale povod sedanje vo- jne razmere. Ni se pa lotila ta "bolezen" morda staršev, da bi dali otroke učiti nemškega jezika, temveč večinoma je — dekle, tako od 14. leta dalje; in to ne morda iz resnične želje po znanju, temveč večinoma je za to, da bi moglo občeati z — nemškimi vojaštvom. Najbolji dokaz za to je pač dejstvo, da je ta neobičajna ukaženost izgi- snila prav kmalu, ko je iz dotičnih krajev izginilo nemški govoreče vojaštvo in ni bilo več "po- trebe" znanja nemščine. Rekel bo morda kdo, da pišemo to iz sovraštva do Nemcev in nemškega jezika, toda ne! Gotovo je tem bolje za vsakega posameznika kakor tudi za našo narodno skup- nost, čim neobraznejši je vsak član našega naroda, toda smešno pa je naravnost, če se po- sveča toliko truda in dela za stvar, kakor je nauče- nje nemščine, v take namene, kakor smo povedali zgoraj. Vsa druga pa je stvar v Volšperku, pri Nemcih. Nemška mladina se ne bo učila sloven- ščine za zabavo, temveč zato, da bi ji bilo znanje našega jezika uspešno bojno sredstvo proti nam. Nemec, ki zna naš jezik, nam je desetkrat nevar- nejši v vsakem pogledu, kot pa oni, ki ga ne zna, in če ne drugega, gotovo bo prej ali slej odjedal našemu človeku zaslužek na slovenskih tleh. Ko- roški Nemci so si v svojem boju proti nam iz- volili orožje, ki nas more zadeti v živo!

Na ČHL došli meščanski šoli v ul. Giuliani se vrši vpisovanje tudi danes od 10 do 11 dopoldne. Rojanski Sokol. Danes točno ob 2 popoldne iz- let na Prosek. Člani, članice in naraščaji, pridite polnoštevilno. Prijatelji Sokola dobrodošli. — Na- čelnik.

Učenci in učenke Ciril Metodovi šol na Acque- dotti imajo jutri v ponedeljek, šolsko mašo. Učenci in učenke naj se zbere ob 735 v šolskih prostorih.

Na slovenski CM. došli ljudski šoli pri Sv. Ja- koku se bo vpisovalo tudi danes, (v nedeljo) 15. t. m. od 10-12 dopoldne. — Vodstvo.

Jedraška banka. Upravni svet je v svoji seji, ki se je vršila 12. t. m., na temelju sklepa letošnje- ga občnega zbora zaključil povišati delniško glav- nico od K 20 milijonov na K 30 milijonov. V to svrhu se izda 25.000 novih delnic po K 400 nom. Tozadevno vladno dovoljenje je že podeljeno. Po- drobnosti glede načina in pogojev podpisovanja se objavijo prihodnje dni.

Tržaška kmetijska družba naznanja kmetoval- cem, da ima sedaj sledeča semena na razpolago: motovilce, čebulo in spinačo. Razun tega si lahko kmetovalci naroče tobakni prah za pokončevanje žuželk in drugih škodljivcev.

Vojno - pomožni urad političnega društva "Edu- nost" pošlje v prostorih "Tržaškega podpornega in bralnega društva" v ulici Carintia št. 39, I. nad, na levo, in sicer, izvešiti nedelje in praznike, vsak dan od 9 in pol dop. do 12 in pol pop. Ob tem času je urad na razpolago strankam za vsa- kovrstna poljsna in sestavljanje vlog v vojni- skobnih in raznih drugih zadevah. V slučajih po- trebe bo poslužio uradnik za stranke tudi osebno posredoval na pristojnih mestih.

Mestna zastavljavnica. V ponedeljek, 16. t. m., se bodo dopoldne in popoldne prodajali na javni dražbi nedragoceni predmeti, obleka in perilo, za- stavljani na zastavne listke serije 142.

Samomor. 38letna Alojzija Weiss se je radi ve- like bede in neozdravljive bolezni v hipu, ko so jo hoteli odpeljati v bolnišnico, vrgla iz okna svo- jeja stanovanja v ulici Chiozza 49 IV. in je bila takoj mrtva.

Tatvine. Nepoznani zlikovci so ukradli: Fran- čiški Calligaris iz njene prodajalne živil v ul. S. Marco 35 živila. Vrednost še ni določena; Mariji Skabarič iz njenega stanovanja v ul. Marije Te-

rešije 27, perilo in obično v vrednosti nad 2000 K; Mariji Kapun, stanujoči na Vrdeh 1432, srebr- nino in dragulje v vrednosti nad 2000 K; Fran- čiški Ruan v ul. Antonio Caccia 5 živila in perilo v vrednosti nad 2000 K; hotelirju Franu Volpih posteljno perilo; vrednost še ni določena.

DAROV. — Ker dobiva češke časopise je darovala ga. Milonig K 10<sup>00</sup> — za šentvidsko podružnico CMD. Denar hrani uprava. — V počaščenje spomina gospe dr. Willanove daruje g. Vekoslav Kodrič podružnici CMD pri Sv. M. Magdaleni K 20<sup>00</sup> — Denar hrani blaginjak. — V spomin obletnice svoje pokojne soproge daruje Fran Babič za šentvidsko šolo K 10<sup>00</sup> — za svetoivansko podružnico CMD K 10<sup>00</sup> — Mirko Ba- bič K 10<sup>00</sup> — Marija Babič K 10<sup>00</sup> — Milka Učakar K 10<sup>00</sup> — Denar hrani uprava.

PRIPOROČILJE TURBRE

Rokavice in modne potrebščine. IT. VENIER & Comp. Corso 14. Modne potreb- ščine in izdelovanje rokavic. Čiščenje in poprav- ljanje rokavice. Cene zmerne. 1810

Trgovina jestvin IVAN BIDOVEC, Trst, ul. Campanile 13 (Irg. Ponterosse). Ima v zalogi: čaj, paradizno kon- servo, žem, kisle kumare, kocke za juho, Konjak, vermouth, marsala, malinovec in več vrst mino- ralnih vod ter blago aprovizirajoče kmetije. (414)

Mehanična delavnica. ODLIKOVANA LIVARNICA OSVALDELLA. Via Meda 26. Izdelovanje in poprava strojev in mo- torjev. Proračuni. 991

Knjigoveznica PIETRO PIPPA, Trst, ulica Valdivino 19. Arti- stična vezava. Zepni kolektori lastnega izdelav- ja. Vpeniki (registri) posebnega sistema. 20

Majolične peči in štedilniki M. ZEPAR, ul. S. Giovanni 6 in 12. Najboljša izde- lovanja in najpopolnejša vrsta. Cene zmerne. 202

Hotel Continental Trst, ulica S. Nicolò št. 25 (blizu Corso). Preno- čišče za vsakega. Dvigalo. Cene zmerne. Postrežba točna. 190

Papir. VELIKA ZALOGA PAPIRJA za ovitke, papirna- tih vretic lastne tovarne — Veliki razcih barv in velikosti. Cene zmerne. — Gastone Dollinar. Trst, Via dei Gelai 16. 256

Damska krojačnica A. RIEGER, Trst, ulica Commerciale 3. Izdeluje vsakovrstne obleke po angleškem in francoskem kroju, plesne obleke, obleke za poroke, bluze za gledališče itd. Cene zmerne. 337

Več vagonov

bukovega oglja je na prodaj. Naslov pove inseratni oddelci. Edinosti pod šte. 1603.

Dobroznana urarna in zlatarna A. POUH v Trstu, Trig stare minice šte. 3. Bogata zaloga vsakovrstnih ur ter raznih zlatenja.

ZOBOZDRAVNIK Dr. J. Čermák v Trstu, ulica Poste vecchie 12 vogal ulice delle Poste Izdiranje zobov brez bo- lešin. — Plombiranje. — UMETNI ZOBJE

V veliki zalogi platnenih čevljev iz cevine v Trstu, ul. della Scialmatta 2 se prodajajo platneni čevlji s podplati iz ce- vine z usnjatimi podplatnimi nabitki.

Prevezujemo se tudi naročila po meri in izvršujemo v 3 dneh, če naročnik preskrbi platno sam. Prodajajo se gumijevi podplatniki, bele, trne in rumene vrste Specialiteta: mazilo za čevlje. Ul. della Scialmatta 2. Stara mikica (Barriera v. 5 Corso 30. — Sibilo.

JUGOSLOVANI I Izvrstno izpadle fotografije dr. Krekove slavno- sti v St. Janžu na Dolenskem naročajo se pri pri- znanem fotografu Vekoslavju Kleinu v Sežani, ka- teri od prodajne cene odstopa 5% prispevka C. M. D. — V zalogi so dr. Korosec in dr. poslanec Stanjek, kot govornika na odru in spominska plo- šča neumrlega dr. Kreka — Cena slike je K 6, raz- glednice pa po 2 K (original). Narodno misleče trgovce na dežel pozivamo ston, da se čim prej odločijo za prodajo razglednic, katere lahko pri zgoraj imenovanem pismono naročijo. 1000 koma- dov 100 K. Slike so v izlozbi knjiz. Štoka v Trstu. VEKOSLAV KLEIN priznani fotograf, Sežana.

# Prodam

svoji dve znameniti gostilni: prva je dobro znana restavracija na kolodvoru v Poljani (Slavonija, Pakrački kotar), kjer se 6 občin steka na kolodvor. V kraju je občinski urad, pošta, šola in v bližini 3 km se je odkril znamenit vrec škrova oja, kar se bo tudi vse prevažalo čez kolodvor v Poljani. Druga gostilna z mešano trgovino je v An- tunovcu, 3 km oddaljena od kolodvora v Poljani; na križišču 4 glavnih cest, blizu katoliške cerkve in šole. V kraju, ki je jako bogat, posebno letos, na žitnih pridekih, je tudi občinski urad, pošta, parna mlekarna in evangeliška cerkev. Antunovac ima tudi vsak petek znamenit tedenski semenj. Hiša je zgrajena leta 1914, zidana z žgane opeke, ima 8 sob in 1 in pol hektara zemljišča. — Cena vsakemu posvetu je 150.000 K; pro- daje se radi drugega podjetja. Obrniti se je na lastnika: Stjepan Cajbert, Antunovac, Slavonija.

## Umetno-fotografski atelje

Trst, ulica del Rivo št. 42 (priliko) Trst

Izvršuje vsako fotografsko delo kakor tudi razrezo, pomenke, notranjost lojalov, porcelanske plošče za vsakovrstne spomenike. POSEBENOST: POVEČANJA in VSEK FOTOGRAFIJA in Radi udobnosti gosp. naročal- kov sprejema naročila in jih iz- vršuje na domu, ev. tudi zunaj mesta po najzmernejših cenah.

## Zlatarnica G. Pino

v Trstu se je preselila na Corso št. 15 v bivšo zlatarnico G. Zercowitz & Figlio. Velika izbira srebrnih in zlatih ur, uhanov, prstanov, verižic itd. Cene zmerne. Cene zmerne.

## Fotografski atelje DAGUERRE

Trst - Corso šte. 39 - Trst

Razglednice in platino. Specialiteta: slike v barvah, fotoschizzi. Gabinet, visit, povečanja, reprodukcije vsake slike. — Električna razsvetljava. —

## V veliki zalogi platnenih čevljev iz cevine „AL POPOLO“

v Trstu ul. S. Sebastiano št. 6 se prodajajo platneni čevlji s podplati iz cevine z usnjatimi podplatnimi nabitki. Pre- vezujemo se naročila po meri in izvr- šujemo v dveh ali treh dneh, tudi do naročnik preskrbi platno. Specialiteta: mazilo za čevlje. Gumijevi podplatniki Trst, ul. S. Sebastiano št. 6 „AL POPOLO“

## GAMBRINUS

vsaki večer ob 9<sup>h</sup> velika varietetna predstava Varietete Kabareti

## Kune, lisice, dihurje

kup je po najvišjih cenah ANTON CENSKY, junior Trst, Corso 37, polunadstropja.

## Hermangild Trocca

TRST, ulica Barriera vecchia 8 ima veliko zalogo mrtvaških predmetov Venci iz porcelane in biserov, vezani z medeno žico, iz umetnih cvetic s trakov in napis. Slike na porcelanastih ploščah za grobne spomenike itd. itd. Najnižje konkurenčne cene.

## Hrvatska industrijalna banka

traži vrsnega sasvim samostalnog NATKNIJGOVODJU potpuno vještog hrvatskomu jeziku. Obitom na to, da je mesto DOBRO PLACENO, te osiguram dostatan dohodak, traže se samo takvi reflektanti, koji se ne bave zakutnim trgovinom, niti — kakvim nuzgrednim poslovima. — Pismono pouda na zavod za oglašivanje J. BLOCKNER, Zagreb pošt. pretinac I. 78/II, Hrvatska.

## Josip Struckel

Trst, vogal Via Maria Teresa-S. Caterina

## Vilo (dvorec)

prodam blizu ladjedelnice pri sv. Roku (Milje). Cena po dogovoru. Vila ima 6 sta- novanj, zemljišče (okoli 20.000 sežnjev), kamenolom, živa voda, trte, sadno drevje itd. Naslov pove Ins. odd. Edinosti.

## Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu Ulica Caserma šte. 11. Uradne ure od 9-1. Kupuje in prodaja vrednostne papirje vsake vrste, srečke, tuje zlate in papirnate novce in devize. Daje predujme na vrednostne papirje in blago in izvršuje vse v bančno stroko spadajoče tranzakcije. Vloge na knjižice obrestuje 4% netto Vloge na tekoči in žiro-račun najhote po dogovoru. Obavlja nakazila vojnim ujetnikom. Poslovalnica c. kr. razredne loterije.

# JADRANSKA BANKA

Trst, Via Cassa di Risparmio št. 5 (Lastno poslopje) Kapital in rezerva K 23.500.000.— FILIJALKE: Dunaj Tegethofstrasse 7-9, Dubrovnik, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Šibenik, Zadar.

KUPUJE IN PRODAJA: vrednostne papirje, rente, obli- gacije, zastavna pisma, priporočila, delnice, srečke itd. VALUTE IN DEVIZE. PREDUJMI na vrednostne papirje in blago ležeče v javnih skladiščih. SAFE-DEPOSITS PROMESE. Brzojavi: JADRANSKA. MENJALNICA

VLOGE NA KNJIZICE 3 1/2 % od dneva vloge do dneva vzdiga. Rentni davek plačuje banka od svojega. Obrestovanje vlog na tekočem in žiro- račun po dogovoru. — Akreditivi, čeki in nakaznice na vsa tu- in inozemska tržišča.

Prodaja srečk razredne loterije. Zavarovanje vsakovrst- nih papirjev proti kurzni izgubi, revizija žrebanja srečk itd. brezplačno. Stvari na kredit, rembourso-kredit i. Krediti proti dokumentom ukrcanja. — Borzna naročila. — Inkaso. Telefoni: 1403, 1793 in 2973. URADNE URE: od 9-1 pop. ESKOMT MENIC